

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

КАТЕДРА ЗА КРИВИЧНО ПРАВО

3. новембар 2014. године

УПУТСТВО КАТЕДРЕ ЗА КРИВИЧНО ПРАВО ЗА ИЗРАДУ РАДОВА НА ПОСЛЕДИПЛОМСКИМ СТУДИЈАМА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Мастер радови и докторске дисертације нису књижевна дела, нити се они могу писати искључиво или претежно на основу чисте имагинације или голим коментарисањем законских одредби или других прописа, већ се заснивају првенствено на коришћењу солидне стручне, односно научне литературе као извора, уз евентуални оригинални допринос кандидата, у зависности од врсте рада и обрађености теме у литератури. Основне податке о организацији последипломских студија и одбрани завршних радова, нарочито на мастер академским студијама¹ односно докторским студијама² на Правном факултету Универзитета у Београду – могуће је пронаћи на одговарајућим интернет страницама Факултета.

Зависно од теме рада, до **литературе** се може лакше или теже доћи, али се она у потребном обиму свакако мора користити. Литературу је најједноставније прибавити у библиотеци Правног факултета у Београду, али су студенту на располагању и друге библиотеке. То су, пре свих, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, која је због близине Правном факултету и богатог фонда докторских дисертација вероватно следећи избор, и Народна библиотека Србије, у којој су похрањене готово све књиге штампане у нашој земљи.

Одабир теме рада представља прву, а некада и најважнију степену у научном истраживању. Погрешан избор теме често већ на самом почетку доводи у питање успешно окончање подухвата одбране рада. Често студенти и не провере ко је и шта све писао о теми којом се они баве, а често користе и неприхватљиво мали број извора. Стога је претходан преглед радова који су обрађивали тему интересантну аутору – претпоставка успешног одабира теме. Студент се са радовима који су обрађивали одабрану тему може упознати на неколико начина. Најпре, студенту је на располагању богат предметни каталог библиотеке Правног факултета. Не треба заборавити да је наша библиотека најбогатија правна библиотека у окружењу, тако да ће студент највећи број радова моћи да прибави на матичном факултету. У нашој библиотеци се могу погледати и библиографије кривичног права, у којима се преко предметног регистра такође може стећи увид у стање литературе у погледу одређене теме. У том смислу, нарочито су корисне „Библиографија кривичног права Југославије 1851–1975“ (број сигнатуре у библиотеци ПФ – 161932) и „Селективна библиографија наставника и сарадника катедре за кривично право Правног факултета Универзитета у Београду“ (број сигнатуре у библиотеци ПФ –

¹ <http://www.ius.bg.ac.rs/Studije/Pravilnik%20master%202011.pdf>

² http://www.ius.bg.ac.rs/pds/Pravilniko_o_doktorskim_studijama2.pdf

поз. бр. 764/II). Студентима је такође доступна и „Библиографија кривичног права 1976–2005“ (број сигнатуре у библиотеци ПФ – 166440), иако овде недостаје предметни регистар, па је претраживање по темама отежано.

Такође, на рачунарима доступним у библиотеци студент може и електронски претражити фонд библиотеке на интернет страници Факултета. Студенту на располагању стоје два пута претраживања базе библиотечког фонда: преко ISIS-а и преко COBIB-а. С обзиром на то да база ISIS-а обухвата старије, а база COBIB-а новије уносе (од 2010. године) – препоручујемо да обе базе буду претражене. Упозоравамо да је базу ISIS-а³ могуће ваљано претражити само у Internet Explorer-у, а не и путем других претраживача (Google Chrome, Mozilla Firefox итд.). У поље за претрагу је неопходно (латиницом) унети или пуно презиме и име аутора (у формату: Atanacković, Dragoljub), или одређени појам (нпр. saučesništvo). Препоручујемо да се увек унесе и оператор „\$“, који омогућава да се тражени појам претражи у различитим падежима (нпр. saučesništв\$). На располагању су подбазе: књиге, чланци у зборницима (од 1995) и чланци у часописима (од 1995), тако да је неопходно да претрага обухвати све три подбазе. Кликком на базу COBIB-а⁴ и на поље „Претраживање“ долазимо до прозора, који омогућава претрагу на начин сличан претраживању базе ISIS-а. И овде препоручујемо уношење логичких оператора, који олакшавају претрагу. Најважнији оператор је овде „*“, који такође омогућава скраћивање појма за претрагу надесно (нпр. saučesniштв*). С обзиром на то да база COBIB-а садржи електронске уносе свих библиотека на територији Србије, претраживање ове базе је неопходно за успешну израду рада, јер је мало вероватно да се неки рад написан на српском језику не налази у фонду бар неке библиотеке у земљи. Кликком на добијени резултат, студент прибавља информације (назив чланка, број часописа у којем се налази, итд.) на основу којих у библиотекама може потражити односну књигу или часопис, често са бројем сигнатуре тражене јединице, који се може предати запосленом у библиотеци Факултета. Од студента се очекује, пре разговора са одабраним ментором, да се упозна са стањем литературе у погледу теме о којој би писао.

У погледу **правила цитирања** упућујемо на правила која у погледу цитирања примењују Анали Правног факултета Универзитета у Београду, а на које указују и Стандарди за израду завршног (мастер) рада⁵. Ова правила су доступна на страници Анала.⁶ Препоручујемо да због могућих измена студенти користе правила садржана на крају неког од последњих бројева.⁷ Као додаток овом упутству, препоручујемо неколико допунских правила. Тако је приликом цитирања неопходно посебно означити скраћеницу „стр.“, која претходи цитираном броју странице. Такође, приликом навођења прописа треба узети у обзир члан 37 ст. 4 и 5 Јединствених методолошких правила за израду прописа.⁸

³ <http://www.ius.bg.ac.rs/biblioteka/search.htm>

⁴ <http://www.vbs.rs/scripts/cobiss?ukaz=SFRM&id=0828475357085203>

⁵ <http://www.ius.bg.ac.rs/Studije/pds/Standardi%20za%20izradu%20zavrshnog%20master%20rada.pdf>

⁶ <http://anali.ius.bg.ac.rs/>

⁷ Вид. нпр. <http://anali.ius.bg.ac.rs/A2014-1/Anali%202014-1%20str.%20265-269.pdf>

⁸ <http://suk.gov.rs/dotAsset/10946.pdf>

Плагирање туђег текста без одговарајућег цитирања – није дозвољено. Сваку дословно преписану реченицу неопходно је ставити под наводнике – и адекватно цитирати. У том смислу, завршна верзија рада, коју студент предаје и у дигиталном облику (на компакт-диску), представља предмет нарочите провере путем програма за откривање и сузбијање плагијата EPhorus. Ако се путем овог програма, или касније, у периоду до одбране рада открије да је студент плагирао туђе садржаје – рад неће добити прелазну оцену. Такође, начелно није дозвољено цитирање радова који нису непосредно коришћени и које студент нема на располагању. Изузетно (а нарочито када се ради о текстовима на страним језицима, које често није могуће набавити), могуће је и посредно цитирање, тако што се у фусноти наводи рад који је непосредно коришћен, а који садржи извор на који се аутор позива (нпр. „Наведено према...“).

Од студента се очекује да на свакој страници рада има бар неколико **фуснота**, осим оних делова где је реч о оригиналном доприносу аутора, или где је, изузетно, о односном питању на располагању само један извор. Треба избегавати вештачко повећање броја фуснота, пребацивањем у фусноту бројева чланова прописа који се наводи у основном тексту. Такође, колико је год то могуће, треба избегавати преузимање туђе структуре рада (наслови и поднаслови) у целини.

На крају рада неопходно је навести списак коришћене литературе. У **списку литературе** се могу наводити искључиво књиге и чланци који су били цитирани у основном тексту. Списак обухвата потпуне податке о аутору и раду, који се према правилима цитирања уносе приликом првог навођења у раду. Јединице у списку се наводе према азбучном реду. Препоручује се да се у списку литературе верзије рада која се предаје ментору на крају сваке јединице у загради наведе на којој страници је тај рад цитиран (нпр. [цитирано на стр. 8, 72 и 97]). Након што ментор прегледа рад и одобри израду и предају завршне верзије, ти подаци се бришу, тј. завршна верзија рада обухвата списак литературе без наведених података.

Пожељно је да студент током израде рада прави белешке из извора које користи, што се преваходно односи на радове који се цитирају. Такве белешке се могу правити на посебним листићима или у посебној свесци, а белешке се могу уносити и у електронском облику. Осим тога, очекује се и да се научни и стручни радови, пре свега они који су цитирани, поседују у штампаном или електронском облику, независно од тога да ли се конкретан извор (нпр. одређени чланак) поседује у оригиналу или у копији. Ментор од студента може тражити белешке или коришћене радове на увид, нарочито уколико постоји сумња да су у некој верзији рада преузимани туђи текстови. Препоручује се, стога, да студент уз **завршну верзију** рада, на захтев ментора, достави и материјал који се односи на коришћену литературу и то тако да се, према редоследу радова наведеним у списку литературе, истовремено са предајом самог рада, предају и фотокопирана насловна страна коришћеног извора као и фотокопиране странице на којима се налазе садржаји који су цитирани. Ако се ради о тексту преузетом са интернета, довољно је у раду навести интернет адресу, на којој се налазе цитирани садржаји.